

Lluís Maria González Vaqué, *in memoriam* (1944-2023)

El passat mes d'agost ens va deixar, als 78 anys d'edat, en Lluís Maria González Vaqué, bon amic, gran persona, excel·lent jurista i un gran europeista. Nascut a Barcelona i Llicenciat en Dret l'any 1965, la seva trajectòria ha estat intensa, variada i prolífica. Exercí l'advocacia a Barcelona i va ser pioner en el seu interès pel dret del consum i el dret alimentari. La seva vocació pel dret alimentari el va portar a Roma, quan s'incorporà a la F.A.O., l'Agència de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació, on treballà, entre 1982 i 1987, com a cap del Departament de Legislació Alimentària, Veterinària i Fitosanitària. Quan Espanya va ingressar a la Unió Europea, en Lluís dirigí els seus passos cap a Brussel·les, i va començar a treballar, l'any 1988, al servei de la Comissió Europea, institució en la que va ocupar diversos càrrecs de responsabilitat. Inicialment es dedicà també al dret alimentari, però ben aviat passaria a treballar a la Direcció General de Mercat Interior, sota les ordres d'un altre gran jurista europeista, l'italià Alfonso Mattera, que ja ens va deixar fa uns anys. Des d'aquell moment i fins a la seva jubilació, en Lluís va treballar de valent en favor del mercat interior, des de la unitat encarregada d'aplicar les disposicions generals del Tractat sobre lliure circulació de mercaderies (i, més concretament, les que prohibeixen les restriccions quantitatives a les importacions i a les exportacions entre Estats membres, i mesures d'efecte equivalent¹), i després com a conseller de la Direcció de Mercat Interior i Serveis.

En Lluís va ser un autèntic "obrer" de la lliure circulació de mercaderies dins la UE. Des de la seva posició privilegiada, va gestionar amb eficàcia i entusiasme molts expedients oberts als Estats membres per tota mena de restriccions a la lliure circulació de mercaderies. En aquest sentit, els anys vuitanta i noranta del segle passat van ser un autèntic laboratori en el que es va forjar el mercat interior, i on es van succeir múltiples sentències del Tribunal de Justícia de la UE, que afectaven al comerç dels productes més diversos. Són ben conegudes les sentències senyeres del Tribunal, però, encara que no sigui tan visible, no s'ha d'oblidar el paper fonamental que va exercir la Comissió en la vigilància del correcte compliment de les normes europees per part dels Estats membres. En Lluís va viure en primera línia aquells moments apassionants: per

¹ Disposicions plasmades avui als articles 34 a 36 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea

exemple, el recordo parlant amb entusiasme de casos que van donar lloc a sentències històriques, com l'afer "maduixes", de 1997; o el cas de la reglamentació francesa del "foie gras", de 1998. També recordo haver discutit llargament amb ell sobre l'oportunitat i els efectes de les "clàusules de reconeixement mutu" que, al parer de la Comissió, els Estats havien d'incloure en les seves reglamentacions sobre productes. Però no tot van ser alegries. També va patir algun ensurt, com quan l'any 1993 el Tribunal va dictar la sentència *Keck/Mithouard*, que semblava un viratge bruscat en un sentit molt menys favorable a la lliure circulació, però que, sortosament, la jurisprudència posterior s'ha encarregat de minimitzar.

En Lluís va ser, no únicament un testimoni d'excepció d'aquesta època tan important per al desenvolupament del mercat interior, sinó un veritable protagonista. Fent gala del seu gran sentit de l'humor, que era una de les principals característiques de la seva personalitat, alguna vegada havia dit que per fer el que ell feia no calia ser gaire llest, al cap i a la fi, "*només s'havia de saber tres articles del Tractat*".

Però la seva dedicació al mercat interior no es va limitar a la pràctica professional al si de la Comissió Europea. En Lluís també tenia una gran vocació docent: li encantava donar classes i conferències per tot arreu: als estudiants de les Universitats —va ser professor del Màster d'Estudis Europeus de la UAB, antecessor de l'actual Màster Universitari en Integració Europea—, als funcionaris de les administracions dels Estats i als representants de sectors econòmics o d'organitzacions empresarials. Per allà on podia, sempre predicava la bona nova del mercat interior. I ho feia amb convicció, entusiasme i, com no, sentit de l'humor. El recordo en una ocasió, ja fa més de vint anys, parlant en un auditori de funcionaris d'un país de l'est d'Europa, que en aquells moments encara no era membre de la UE. Els assistents se'l miraven en silenci, amb un aspecte seriós i fins i tot una mica desconfiat. Ningú intervenia ni preguntava i l'ambient era una mica tens. En un moment determinat, va dir que hi havia una cosa que no entenia, i tot seguit afegí "*maybe because I am silly...*". Els assistents van riure, o almenys somriure, i l'ambient es va destensar. Per això, quan la seva filla Gloria va explicar el passat 21 d'agost, durant el funeral del seu pare a Barcelona, que en una ocasió li va preguntar com havia anat una de les seves conferències i el seu pare li va contestar "*avui han rigut molt, ha anat molt bé*", no vaig tenir cap dubte de la veracitat de l'anècdota.

L'altra vessant de la vocació d'en Lluís era la d'escriptor: va deixar una considerable obra escrita en forma d'articles publicats a diverses revistes acadèmiques i professionals, sobre qüestions de dret alimentari, de dret del consum i de dret europeu. No és ara el moment de fer-ne la llista completa, sinó simplement de recordar que eren textos útils, rigorosos, clars i atents als problemes de l'actualitat. Fora de l'àmbit professional, i ja jubilat, va escriure un interessant i amè llibre de memòries, *El futuro llega enseguida* (Barcelona, 2012), títol que és sens dubte un avís savi per a tothom, i especialment per als més joves. Tampoc s'han d'oblidar els dos llibres que li van dedicar els seus amics: *UE: Sociología y Derecho Alimentarios. Estudios Jurídicos en Honor de Luis González Vaqué*, Aranzadi, 2013, y *La protección del ciudadano-*

consumidor. Liber Amicorum Luis González Vaqué, Memorias Ediciones, 2013, al primer dels quals vaig tenir l'honor de poder contribuir.

Finalment, no faria justícia a la memòria d'en Lluís si no recordés que no era únicament un gran professional, sinó també una gran persona. En particular, destacaria la seva vocació de mestre dels joves investigadors o professionals a qui va tenir ocasió de "tutoritzar" al llarg de la seva carrera. Me'n recordo d'aquell ja llunyà any 1992, quan vaig fer una estada a la Comissió de la qual ell n'era el supervisor. Malgrat les seves múltiples obligacions, em va dedicar tot el seu interès, temps i paciència, molt més enllà del que hauria estat exigible segons els estàndards habituals. No només em va preparar un extraordinari programa de treball i d'entrevistes, sinó que també em va obrir les portes de casa seva, on vaig gaudir de l'hospitalitat de la seva família. Des d'aleshores vam mantenir sempre una relació de gran amistat. Ara bé, tinc constància de que el meu no va ser un cas únic: som moltes les persones que, en un moment o altre, hem tingut la sort de poder gaudir de la generositat i mestratge del Lluís, i per això li devem molt. Ens ha deixat una inestimable herència de valors, coneixements, bons records i anècdotes, i també un gran exemple. Descansi en pau.

Miquel Gardeñes Santiago
Barcelona, 1 de novembre de 2023

REFERÈNCIES

Bibliografia

Bourges, L.A. (et al) (2013). *UE: Sociologia y Derecho Alimentarios. Estudios Jurídicos en Honor de Luis González Vaqué*. Thomson Reuters Aranzadi.

González Vaqué, L. (2012). *El futuro llega enseguida*. Memorias Ediciones.

Segura Roda, I. (coord.) (2013). *La protección del ciudadano-consumidor. "Liber Amicorum" Luis González Vaqué*. Memorias Ediciones.

Jusprudència

Sentencia del Tribunal de Justicia de 9 de diciembre de 1997, Asunto C-265/95. *Comisión de las Comunidades Europeas contra República Francesa*.
https://curia.europa.eu/juris/liste_print.jsf?cid=570212

Sentencia del Tribunal de Justicia (Sala Sexta), de 22 de octubre de 1998, Asunto C-184/96. *Comisión de las Comunidades Europeas contra República Francesa*.
https://curia.europa.eu/juris/liste_print.jsf?cid=573055

Sentencia del Tribunal de Justicia de 24 de noviembre de 1993, Asuntos acumulados C-267/91 y C-268/91. *Procedimiento penal entablado contra Bernard Keck y Daniel Mithouard*.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX:61991CJ0267>